
101

Besluit van 5 februari 2002 tot vaststelling van een algemene maatregel van bestuur als bedoeld in de artikelen 2b, vijfde lid, 2c, tweede lid, en 32, negende lid, van de Pensioen- en spaarfondsenwet en artikel 12c, vijfde lid, van de Wet gelijke behandeling van mannen en vrouwen (Besluit gelijke behandeling bij pensioenen)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, J.F. Hoogervorst, van 31 oktober 2001, Directie Sociale Verzekeringen, Nr. SV/V&P/01/73851;

Gelet op de artikelen 2b, vijfde lid, 2c, tweede lid, en 32, negende lid, van de Pensioen- en spaarfondsenwet en artikel 12c, vijfde lid, van de Wet gelijke behandeling van mannen en vrouwen;

De Raad van State gehoord (advies van 11 januari 2002, No. W12.01.0568/IV);

Gezien het nader rapport van de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, J.F. Hoogervorst, van 1 februari 2002, Directie Arbeidsverhoudingen, Nr. AV/PB/02/3507;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel 1. Definities

In dit besluit wordt verstaan onder:

- a. de wet: de Pensioen- en spaarfondsenwet;
- b. de ruilvoet: de verhouding tussen het in te ruilen pensioen en het daarvoor in te kopen pensioen;
- c. de opbouwkeuzevoet: de verhouding tussen het pensioen waarvan kan worden afgezien en het pensioen dat daarvoor in de plaats kan worden opgebouwd;
- d. de afkoopvoet: de verhouding tussen het af te kopen pensioen en de daarvoor in de plaats uit te keren afkoopsom;
- e. de gewezen deelnemer: de persoon die heeft deelgenomen aan de pensioenregeling, voorzover hij na beëindiging van de deelneming anders dan door overlijden of het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd een premievrije aanspraak op pensioen op grond van artikel 8, eerste lid, van de wet heeft verkregen en behouden jegens het uitvoeringsorgaan.

Artikel 2. Ruilvoet en opbouwkeuzevoet

1. Per geboden keuzemogelijkheid als bedoeld in artikel 2b of artikel 2c van de wet, wordt voor een bepaalde periode voor alle deelnemers en gewezen deelnemers dezelfde ruilvoet of opbouwkeuzevoet vastgesteld.

2. De ruilvoet en opbouwkeuzevoet worden zodanig vastgesteld dat sprake is van collectieve actuariële gelijkwaardigheid als bedoeld in de artikelen 2b, derde lid, en 2c, eerste lid, van de wet.

3. In afwijking van het eerste lid kan aan een gewezen deelnemer de ruilvoet worden toegekend, die geldt op de dag van beëindiging van de deelneming.

Artikel 3. Afkoop kleine pensioenen

1. De afkoopsom, bedoeld in artikel 32, zevende lid, van de wet wordt vastgesteld door middel van een afkoopvoet.

2. Er wordt voor een bepaalde periode voor alle deelnemers en gewezen deelnemers dezelfde afkoopvoet vastgesteld.

3. De afkoopvoet wordt zodanig vastgesteld dat er sprake is van collectieve actuariële gelijkwaardigheid.

Artikel 4. Berekening werkgeversbijdrage bij beschikbare premieregelingen

Indien door de werkgever niet uitdrukkelijk een bepaald soort pensioen is toegezegd wordt de geldelijke bijdrage, bedoeld in artikel 12c, tweede lid, van de Wet gelijke behandeling van mannen en vrouwen zodanig vastgesteld dat, ervan uitgaande dat slechts ouderdomspensioen is toegezegd, het in te kopen pensioen naar het inzicht op het tijdstip van vaststelling van die bijdrage voor mannen en vrouwen gelijk is.

Artikel 5. Overgangsrecht

De artikelen van dit besluit zijn uitsluitend van toepassing op aanspraken op pensioen die vanaf de datum van inwerkingtreding van het betreffende artikel worden opgebouwd.

Artikel 6. Inwerkingtreding

1. Artikel 2 en artikel 3 voor zover het niet betreft pensioen dat wordt berekend of mede wordt berekend op grond van een geldelijke bijdrage of voor zover het niet betreft voorzieningen als bedoeld in het derde lid, artikel 1 en artikel 5 treden in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin zij wordt geplaatst.

2. Artikel 2 en artikel 3 voor zover het betreft pensioen dat wordt berekend of mede wordt berekend op grond van een geldelijke bijdrage, en artikel 4 treden in werking met ingang van 1 januari 2005.

3. Artikel 2 en artikel 3 voor zover het betreft voorzieningen als bedoeld in artikel 2, vierde lid, van de Pensioen- en spaarfondsenwet waarbij een zodanig pensioen is toegezegd dat op individueel niveau wordt gestreefd naar een pensioen dat wordt bepaald op basis van het salaris en de diensttijd van de betrokkene en ter dekking waarvan een of meer kapitaalverzekeringen met pensioenclausule worden gesloten met dien verstande dat bij die voorziening zodanige voorbehouden gelden dat de betrokkene slechts aanspraak kan maken op het pensioen dat aan de hand van de op de uitkeringsdatum geldende tarieven aangekocht kan worden met het alsdan opgebouwde kapitaal, treden in werking met ingang van 1 januari 2005.

Artikel 7. Citeertitel

Het advies van de Raad van State is openbaar gemaakt door terinzagelegging bij het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Tevens zal het advies met de daarbij ter inzage gelegde stukken worden opgenomen in het bijvoegsel bij de Staatscourant van 12 maart 2002, nr. 50.

Dit besluit wordt aangehaald als: Besluit gelijke behandeling bij pensioenen.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, 5 februari 2002

Beatrix

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
J. F. Hoogervorst

Uitgegeven de *zesentwintigste* februari 2002

De Minister van Justitie,
A. H. Korthals

NOTA VAN TOELICHTING

1. Inleiding

Op grond van de Wet van 21 december 2000, houdende wijziging van de Pensioen- en spaarfondsenwet en enige andere wetten (recht van keuze voor ouderdomspensioen in plaats van nabestaandenpensioen en gelijke behandeling van mannen en vrouwen) (Stb. 625), is een nieuw artikel 2c en 32ba in de Pensioen- en spaarfondsenwet (PSW) opgenomen en zijn de artikelen 2b, 32 en 32a PSW en 12c Wet gelijke behandeling van mannen en vrouwen (WGB) gewijzigd. Dit besluit dient ter uitwerking van een aantal delegatiebepalingen die als gevolg van deze wet nieuw in de PSW en de WGB zijn opgenomen. Het betreft hier nadere regels op grond van artikel 2b en 2c PSW met betrekking tot keuzemogelijkheden. Voorts worden op grond van de artikelen 32 PSW en 12c WGB nadere regels gesteld in verband met de gelijke behandeling van mannen en vrouwen.

2. Collectieve actuariële gelijkwaardigheid

Indien op grond van artikel 2b of 2c PSW een keuze wordt gemaakt voor een ander soort pensioen of een eerder ingaand pensioen dient de omzetting op basis van collectieve actuariële gelijkwaardigheid te geschieden. In genoemde wet is namelijk neergelegd dat de uitkeringen voor mannen en vrouwen gelijk dienen te zijn. Omzetting van aanspraken op basis van individuele actuariële gelijkwaardigheid zou leiden tot ongelijke uitkeringen omdat de financiële voorziening voor verschillende pensioensoorten tussen mannen en vrouwen verschillen ten gevolge van het statistische verschil in levensverwachting voor mannen en vrouwen. Collectieve actuariële gelijkwaardigheid betekent dat er op collectief niveau sprake moet zijn van een redelijke compensatie voor het pensioen of de aanspraak op pensioen waarvan wordt afgezien. De financiële voorzieningen voor de ene soort pensioen dienen gebruikt te worden voor de verlening van aanspraken op een ander soort pensioen. Door op collectief niveau en niet op individueel niveau gelijkwaardigheid te vereisen, wordt beoogd dat uitkeringen voor mannen en vrouwen in gelijke omstandigheden gelijk kunnen zijn. De werkgever is op grond van de wet gehouden de uitkeringen voor mannen en vrouwen gelijk te laten zijn. De pensioenuitvoerder is degene die uitvoering geeft aan dit voorschrift.

De uitvoering van de verplichting tot collectieve actuariële gelijkwaardigheid vindt plaats door de pensioenuitvoerder door middel van het vaststellen van een ruilvoet of een opbouwkeuzevoet. Indien de pensioenregeling de mogelijkheid biedt op de pensioendatum te kiezen voor een ander soort pensioen, is er sprake van het uitruilen van het opgebouwde pensioen voor een andere pensioensoort.

Een *ruilvoet* geeft aan hoeveel pensioen ingekocht kan worden door de inlevering van een (deel van een) ander soort pensioen (artikel 1, onderdeel b, van dit besluit). Indien een pensioenregeling bijvoorbeeld de keuze biedt tot pensioenvervroeging, moet worden aangegeven welke percentuele korting er per jaar pensioenvervroeging plaatsvindt. Met andere woorden hoe de hoogte van het (vervroegd-) pensioen zich verhoudt tot het pensioen dat men vanaf de reglementaire pensioendatum zou ontvangen.

Indien de pensioenregeling de mogelijkheid biedt om gebruik te maken van een keuzemogelijkheid vóór de pensioendatum, bijvoorbeeld bij datum indiensttreding, is er geen sprake van het uitruilen van een reeds opgebouwd pensioen voor een ander soort pensioen en dus ook niet van een ruilvoet. In dit geval bestaat de keuze uit een hoger opbouwpercentage voor een bepaalde pensioensoort in plaats van de opbouw

van aanspraken voor een andere pensioensoort. Dit betekent dat de pensioenpremie anders aangewend kan worden. Ook in dit geval moet er sprake zijn van een redelijke verhouding tussen de ene soort pensioen en het te verkrijgen extra opbouwpercentage van een andere soort pensioen.

Een *opbouwkeuzevoet* geeft aan hoe de verhouding is tussen het (extra) pensioen dat opgebouwd kan worden bij een keuze voor het afzien van een bepaald pensioen (artikel 1, onderdeel c, van dit besluit). Indien een pensioenregeling bijvoorbeeld de keuze biedt tussen opbouw van ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen en een verhoogde opbouw ouderdomspensioen, waarbij men kiest voor het hogere ouderdomspensioen, dan moet worden aangegeven hoeveel extra ouderdomspensioen opgebouwd wordt bij het inleveren van het nabestaandenpensioen.

De ruilvoet en de opbouwkeuzevoet dienen voor een bepaalde periode te worden vastgesteld. Er kan in beide gevallen rekening gehouden worden met het risico van anti-selectie en het risico van (ongunstige) wijzigingen van het deelnemersbestand. Met het risico van anti-selectie wordt bedoeld op het het calculerend gedrag door de deelnemers bij het maken van keuzen. Bij de vaststelling van de ruilvoet kan bovendien rekening gehouden worden met de m/v-samenstelling van het deelnemersbestand dat in de periode waarvoor een ruilvoet geldt, gebruik kan maken van het keuzerecht. Dat betekent dat als een ruilvoet voor bijvoorbeeld 10 jaar wordt vastgesteld, de m/v-samenstelling van het deelnemersbestand van de binnen 10 jaar te pensioneren deelnemers een rol kan spelen bij de bepaling van de hoogte van de ruilvoet. De ruilvoet of opbouwkeuzevoet kan de vorm hebben van een vast percentage of een vaste formule. Pensioenuitvoerders hebben voorts de mogelijkheid ruilvoeten en opbouw-keuzevoeten te baseren op (een deel van) het totale deelnemersbestand van hun portefeuille.

In afwijking van een vast percentage of vaste formule voor alle deelnemers, zowel de actieve deelnemers als de gewezen deelnemers, wordt, in het derde lid van artikel 2, ook de mogelijkheid geboden de ruilvoet voor de slapers te fixeren op de dag van beëindiging van de deelneming. Voordeel hiervan kan zijn dat de gewezen deelnemer op moment van vertrek duidelijkheid heeft omtrent de effecten van een eventuele keuze op de pensioendatum.

Volledigheidshalve zij opgemerkt dat de ruilvoet en de opbouwkeuzevoet op grond van artikel 7, eerste lid, onderdeel f PSW in de statuten of reglementen van het pensioenfonds moeten worden opgenomen. De Pensioen & Verzekeringkamer ziet er op toe dat de ruilvoet of opbouwkeuzevoet zodanig is berekend dat in redelijkheid mag worden verwacht dat er sprake zal zijn van collectieve actuariële gelijkwaardigheid.

3. Gelijke uitkeringen voor mannen en vrouwen

3.1. Afkoop kleine pensioenen (artikel 3)

Artikel 32 PSW is gewijzigd. In het nieuwe zevende lid is geregeld dat de afkoopsom van mannen en vrouwen bij afkoop van kleine pensioenen gelijk moet zijn. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld omtrent het zevende lid. Artikel 3 van dit besluit voorziet hierin.

In het vierde lid van artikel 32 PSW is het uitgangspunt vastgelegd dat pensioenen die onder de bescherming van de PSW vallen niet kunnen worden afgekocht. Hierop bestaat een uitzondering ingeval op het tijdstip van ingang van het pensioen de aanspraak op pensioen niet meer bedraagt dan het op grond van dit artikel vastgestelde bedrag. Naast de

afkoop ingeval van premievrije aanspraken die in een periode korter dan één jaar zijn opgebouwd en afkoop ten behoeve van waardeoverdracht is dit de enige mogelijkheid tot afkoop. Nu voor deze kleine pensioenen geen pensioenbestemming gewaarborgd wordt, ligt het in de rede de afkoopsom die aan de deelnemers wordt uitgekeerd voor mannen en vrouwen gelijk te laten zijn. Immers, verschillende bedragen zijn slechts gerechtvaardigd voorzover er een gelijke uitkering mee kan worden ingekocht en dat is in dit kader niet meer aan de orde. De uitvoering van de verplichting tot collectieve actuariële gelijkwaardigheid vindt plaats door middel van het vaststellen van een *afkoopvoet*. Dit is in artikel 3 geregeld. De afkoopvoet kan de vorm hebben van een vast percentage of van een vaste formule. Ook voor de afkoopvoet geldt, net als voor de ruilvoet en de opbouwkeuzevoet, dat deze op grond van artikel 7, eerste lid, onderdeel f, PSW in de statuten of reglementen van het pensioenfonds moeten worden opgenomen. Met de verplichting een afkoopvoet vast te leggen, wordt beoogd de deelnemer duidelijkheid te verschaffen over de afkoopmogelijkheid, opdat een deelnemer op individueel niveau kan beoordelen wat de hoogte van de afkoopsom zal zijn. Overeenkomstig de vaststelling van de ruilvoet en de opbouwkeuzevoet geldt ook voor de afkoopvoet dat deze voor een bepaalde periode dient te worden vastgesteld.

3.2. Beschikbare premiereregelingen (artikel 4)

Artikel 12c WGB is in die zin gewijzigd dat bij beschikbare premiereregelingen de omvang van de pensioenuitkering voor mannen en vrouwen gelijk of zo veel mogelijk gelijk zal zijn. Deze wijziging leidt ertoe dat alle pensioenuitkeringen, ongeacht het soort pensioenregeling, voor mannen en vrouwen gelijk of zo veel mogelijk gelijk moeten zijn.

In pensioenregelingen waarin een periodieke uitkering wordt toegezegd, moest de uitkering voor mannen en vrouwen in gelijke omstandigheden al gelijk zijn. Dit geldt nu ook voor een beschikbare premiereregeling, waarin niet een periodieke uitkering, maar een premie wordt toegezegd.

Uit artikel 12c, tweede lid, WGB volgt, net zo als voor pensioenregelingen waarin een periodieke uitkering wordt toegezegd, op grond van het eerste lid, dat er per pensioensoort die ingekocht moet worden met de toegezegde premie, sprake dient te zijn van gelijke uitkeringen voor mannen en vrouwen.

Op grond van artikel 12c, vijfde lid, WGB zijn in dit besluit regels gesteld ten aanzien van de wijze waarop bij beschikbare premiereregelingen het voorschrift van gelijke uitkeringen moet worden vormgegeven.

In artikel 4 van dit besluit is uitgewerkt hoe artikel 12c, tweede lid, onderdeel b, WGB moet worden toegepast indien de werkgever geen specifieke pensioensoorten toezegt. Artikel 12c, tweede lid, onderdeel b, WGB bepaalt dat het pensioen naar het inzicht op het tijdstip van vaststelling van de premie voor mannen en vrouwen gelijk moet zijn. Dit betekent dat voor elke pensioensoort het pensioen voor mannen en vrouwen gelijk moet zijn. Zonder nadere uitwerking zou het onmogelijk zijn om de premie zodanig vast te stellen dat elke pensioensoort gelijk is, indien van te voren niet bekend is welk pensioen zal worden ingekocht (een zgn. onbepaalde pensioentoezegging). Daarom is in artikel 4 van dit besluit verder uitgewerkt hoe de zinsnede «naar het inzicht op het tijdstip van vaststelling van de premie» in dit geval toegepast moet worden. Als de werkgever geen specifieke pensioensoorten toezegt wordt er van uitgegaan dat er alleen ouderdomspensioen is toegezegd. Dit betekent dat mannen en vrouwen met het op te bouwen kapitaal op pensioendatum in beginsel dezelfde ouderdomspensioenuitkering kunnen inkopen. Voor deze oplossing is bij een onbepaalde toezegging gekozen vanuit de veronderstelling dat in de praktijk veelal in elk geval ouderdomspensioen

zal worden ingekocht, en dat dit pensioen voor mannen en vrouwen gelijk moet zijn. De deelnemer kan uiteraard op eigen initiatief andere pensioensoorten dan ouderdomspensioen inkopen. Het vereiste van een gelijk ouderdomspensioen voor mannen en vrouwen laat onverlet dat er verschillen kunnen ontstaan tussen het ouderdomspensioen van mannen en vrouwen doordat de deelnemers op eigen initiatief een andere pensioensoort inkopen dan ouderdomspensioen. De werkgever en de pensioenuitvoerder hebben immers al aan hun verplichting tot gelijke behandeling voldaan op het moment van het vaststellen van de premie.

4. Overgangsrecht

Conform de wet zijn de artikelen van dit besluit uitsluitend van toepassing op pensioen-aanspraken die worden opgebouwd vanaf de datum van inwerkingtreding van het betreffende artikel.

5. Inwerkingtreding (artikel 6)

De algemene bepalingen van dit besluit (artikel 1 en artikel 5) treden in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin dit besluit wordt geplaatst. Aansluitend bij de wet treden artikel 2 en artikel 3 voor pensioenregelingen waarin een periodieke uitkering wordt toegezegd in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin dit besluit wordt geplaatst, respectievelijk per 1 januari 2005 voor beschikbare premieregelingen en streefregelingen. Artikel 4 betreffende de berekening van de werkgeversbijdrage bij beschikbare premieregelingen treedt eveneens per 1 januari 2005 in werking.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
J. F. Hoogervorst